

ชื่อเรื่อง	การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่อง "นางผมหมอม" ฉบับล้านนากับฉบับอีสาน
ชื่อผู้เขียน	ศิวาพร วัฒนรัตน์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์เอมอร ชิตตะโสภณ..... ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บำเพ็ญ ระวิน..... กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณ ทองคล้อย..... กรรมการ ศาสตราจารย์มณี พยอมยงค์..... กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนกัน ความคล้ายกัน และความแตกต่างกันระหว่างวรรณกรรมล้านนากับวรรณกรรมอีสาน เรื่อง นางผมหมอม ในด้านจุดมุ่งหมายในการแต่ง ลักษณะคำประพันธ์ โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร อนุภาค และการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนศึกษาวัฒนธรรม ความเชื่อ และ ค่านิยม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่นที่แทรกอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง นางผมหมอม ทั้งฉบับ ล้านนาและฉบับอีสาน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษาการแพร่กระจายของเรื่อง นางผมหมอม ด้วย พบว่า วรรณกรรมเรื่อง นางผมหมอม หรือวรรณกรรมที่มีนางผมหมอมเป็นตัวละครมีการแพร่กระจาย ทั่วไป แต่ได้กล่าวเฉพาะที่ปรากฏในอียิปต์ ลิบสองพันนา ไทย ลาว เขมร และพม่า เท่านั้น เนื่องจากอียิปต์เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลกจึงถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังที่ ต่าง ๆ สำหรับลิบสองพันนา ไทย ลาว เขมร และพม่า นั้น เหตุที่มีการแพร่กระจาย เรื่อง นางผมหมอม ก็เพราะความสัมพันธ์ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

นอกจากนี้ก็มีการแพร่กระจายโดยอิทธิพลของพุทธศาสนาด้วย ถ้านำนิทานของแต่ละดิน
ดังกล่าวมาเปรียบเทียบกัน เพื่อพิจารณาถึงแหล่งกำเนิดของนิทาน จะพบว่าแหล่งกำเนิด
เป็นทั้งเอกกำเนิด (monogenesis) พหุกำเนิด (polygenesis) และมีการยืมอนุภาค
มาจากแหล่งอื่น

จากการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องนางผมทอมฉบับล้านนากับฉบับอีสานพบว่าทั้งสอง
ฉบับเป็นชาดกนอกนิบาต ฉบับล้านนามีลักษณะคำประพันธ์เป็นคร่าวธรรมและคร่าวขอ
ส่วนฉบับอีสานเป็นโคลงสารหรือกลอนอ่าน ในด้านโครงเรื่อง มีโครงเรื่องอย่างเดียวกัน
แต่ในด้านเนื้อเรื่องมีการเพิ่มความ การตัดความ การสลับความ และการเปลี่ยนความ
ในอนุภาคเดียวกัน สำหรับอนุภาคที่เด่นและน่าสนใจนั้นมีหลายอนุภาค ซึ่งบางอนุภาค
ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ด้วย ในด้านการใช้สำนวนภาษานั้น ทั้งฉบับล้านนา
และฉบับอีสานเด่นในด้านภาพพจน์และสุนทรียภาพ ส่วนวันที่ใหม่กว่าหรือมีอายุน้อยกว่า จะ
มีการเน้นเรื่องคำสัมผัสมากขึ้น นอกจากนี้ภาษาไทยภาคกลางก็ยังมีอิทธิพลต่อการใช้คำ
และสำนวนในฉบับคร่าวขอของล้านนาด้วย

เรื่องนางผมทอมทั้งฉบับล้านนาและฉบับอีสานได้สอดแทรกวัฒนธรรม ประเพณี
ความเชื่อ และค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละดินไว้ อย่างน่าสนใจ

อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมเรื่องนางผมทอมฉบับล้านนาและฉบับอีสาน ต่างก็มี
แหล่งกำเนิดเดียวกัน มีโครงเรื่องเหมือนกัน แตกต่างกันเฉพาะรายละเอียดบาง-
ประการเท่านั้น

๑

Thesis Title A Comparative Study of "Nang Phom Hom" in the
 Lanna Thai and the Esarn Versions.

Author Siwaporn Wattanarat

M.A. Lanna language and literature

Examining Committee Assoc. Prof. Em-On Chittasobhon..... Chairman
 Assist. Prof. Bampen Rawin..... Member
 Assist. Prof. Suphan Thongkhloy..... Member
 Prof. Manee Payomyong..... Member

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to compare the consistency, the similarities, and the differences of the Lanna Thai and Lao (Esarn) versions of "Nang Phom Hom". The objectives of the two versions, their composition, rhythm, and meter, their plot, theme, the characters, motifs, and figurative language are studied. Also studied are references to the culture, belief systems, and values distinctive to Lanna Thai and Esarn that are interwoven into the two versions of "Nang Phom Hom".

In the study of the spread of this poem it was found that the "Nang Phom Hom" poem or poems with the character Nang Phom Hom in them have been transmitted to many areas in the world, including Egypt, Sipsong Panna, Thailand, Laos, Cambodia, and Burma, to mention but a few. In that Egypt is a very old cultural center from where civilization has spread, this poem may have been transmitted from here to many places in the world. The spread of the poem between Sipsong Panna, Thailand, Laos, Cambodia, and Burma is a result of

the close geographical, historical, and cultural relationships between these areas, a spread that has also been facilitated by Buddhism. If the versions from all of these different locales were compared as means to determine the origin of the poem results from monogenesis, polygenesis, as well as the borrowing of motifs from other sources.

In this comparative study of the Lanna Thai and Esarn versions of "Nang Phom Hom", it was found that both are non-canonical Jātaka stories. The Lanna Thai version was composed in khao-tham and in khao saw styles. The Esarn version was composed in the khrong-san or klon-an styles. The plot of the two, however, is the same. The content of the two differs, with there being additions, omissions, transpositions, and changes within individual motifs. There are number of interesting, well-kown motifs, some of which occur in other literary works. Regarding the use of language, both the Lanna Thai and Esarn versions use very fine imagery and aesthetics. The more recent versions and insertions of newer language in older versions put more stress on rhyming. Besides this, the central Thai language has influenced the Lanna Thai khao saw version of the poem.

Both the Lanna Thai and Esarn versions show the culture, traditions, beliefs, and values of those two areas in an interesting manner.

Nonetheles, the Lanna Thai and Esarn versions of "Nang Phom Hom" are descended from the same source, share the same plot. They differ only in some details.